

Kymi Sinfonietta. A tizenöt zenekarból három működik Helsinkiben, a többi vidéken. Finanszírozásukat tekintve két együttes működik állami pénzből (Finn Nemzeti Opera és közvetve a Rádió Szimfonikus Zenekara), a többi városi fenntartású. A városi zenekarok költségvetésük 65–70%-át kapják az önkormányzattól. Ehhez a szubvencióhoz rakja hozzá az állam – törvényi előírás szerint, – a mindenkori összeg 25%-át, amely a 2008-as évtől 30%-ra nő. (Finn „BM keret”). A hivatásos szimfonikus zenekarok között kis létszámú, huszonkét tagú (teljes állású munkaviszonyban lévő) együttest is találunk (Lappeenranta Városi Zenekar).

A Finn Szimfonikus Zenekarok Szövetsége a nagy és kisebb szimfonikus zenekarok mellett tömöríti a hivatásos kamarazenekarokat, a félhivatásos zenekarokat, valamint egyéb zenekarokat is. Az utóbbiak között találunk képviselőket a könnyűzene területéről is (Umo Jazz Orchestra, Vantaa Pops Orchestra). Ezekkel együtt a szövetségnek összesen huszonkilenc tagja van. Külön gondot fordít arra az elnökség, hogy megfelelő érdekérvényesítéssel rendelkezzenek a különböző méretű és műfajú együttesek. Ugyanakkor a nagy létszám miatt a szövetség jelentős érdekérvényesítő erővel rendelkezik az állami szektor felé.

Nagyon érdekes volt a Finn Zenei Információs Központban (FIMIC) tett látogatás. Ez egy olyan intézmény, melynek szlogenje: „tegyük hallhatóvá a finn zenét”. Ez vonatkozik mindenfajta zenére, de elsősorban a kortárs darabokra. Sok pénzt és munkát fektetnek abba, hogy a finn zene jelen legyen a világ számos pontján, jelentősebb fesztiváljain. Gondolom, az ő munkájuk eredménye az is, hogy Finnországban mindig telt házra számíthatnak, ha hazai darab ősbemutatója van műsoron. Idevonatkozó tapasztalat a Sibelius Akadémiáról, hogy külön szak létezik „zene export” illetve „zenei együttesek exportja” címmel.

Alkalmam volt találkozni a Zenész Szakszervezet jogtanácsosával is, aki elmondta, hogy náluk ágazati kollektív szerződés van érvényben. Ez azért is kézenfekvő, mivel a zenekarok döntő többsége városi zenekar, tagjai városi alkalmazottak, azonos jogviszonyban és hasonló körülmények között dolgoznak. A zenész szakszervezet általános érdekérvényesítést végez, kollektív szerződést köt, kiegészítő betegbiztosítást nyújt, külön törődik a munkanélküliekkel, ingyenes jogsegélyszolgálatot biztosít tagjai számára. Ezen kívül havonta megjelentet egy szakszervezeti lapot, különböző tan-

folyamokat szervez és egyéb szolgáltatásokat (Pl.: erősítő berendezések, világítás, kottaállvány stb. kölcsönzése) végez.

Minden zenekarnál meg van határozva az órabér, kiegészítő díjazása, útiköltség térítés, egyéb juttatások, hang- és képfelvételek díjazása. Ez vonatkozik a rész-munkaidősökre, és a kiegészítőkre is. A könnyűzenészek és vendéglátóiparban dolgozó muzikusok hasonlóan, egységesen szabályozott paraméterekkel dolgoznak. A szervezethez gyakorlatilag 100%, a tagdíj a bruttó fizetés 1%-a. A munkaidőt – ellentétben a magyar gyakorlattal – munkaórában mérik, s nem nagyon értették, hogy mi miért bonyolítjuk ezt oda-vissza számítással.

Mindent egybevéve azt hiszem több okból is irigyelhetjük finn kollégáinkat. Mindenek előtt azért, mert nincs vita arról, hogy sok-e a tizenöt zenekar egy öt-milliós országnak vagy sem. Büszkék arra, hogy ennyi van, és gyakorlatilag állami forrásokból fenn is tartják azokat. Így aztán a zenekarok számára tervezhető és kiszámítható a jövő.

Visszafelé a repülőgépen azon morfondíroztam, de messze van tőlünk Finnország...

Lendvai György

a MÁV Szimfonikusok igazgatója

Önsegélyező alap táppénz- és nyugdíj-kiegészítő segéllyel

Dr. Gyimesi László bízik abban, hogy sokan felismerik az öngondoskodás fontosságát

Hosszas előkészítő munka, számos egyeztetés és tárgyalás után, ha 2007. március 7-én a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének elnöksége elfogadja, akkor megszületik a szakszervezet önsegélyező alapja. Ha pedig hamar összegyűlik a megfelelő számú jelentkező, akkor a rászorulóknak már akár a nyári hónapoktól kezdve igénybe vehetik a táppénzt kiegészítő segélyt. A tervek szerint emellett ebben az esztendőben a nyugdíj-kiegészítő segély is útjára indul, amelyet a magyar zene- és táncművészet legkiemelkedőbb előadói közül nyolcan kapnak meg. Az új kezdeményezésekről Dr. Gyimesi László, a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének a főtitkára beszélt.

– Honnan származik az önsegélyező alap ötlete?

– A szakszervezet egyik legfontosabb alapelve a szolidaritás. Ez a gyakorlatban úgy nyilvánul meg, hogy mindenki befizet valamennyi pénzt, s ebből az összegből azokat támogatjuk, akiknek erre a

legnagyobb szükségük van. Az önsegélyezés pedig azt jelenti, hogy a szervezet a saját tagjainak nyújt támogatást. Ebben nincs semmi újdonság, ez egy klasszikus, régi feladat a szakszervezetnél. Sajnálatos módon a mai, hazai viszonyok között ez még mindig fontos funkció, mert egy-

re több az elesett ember, akin segítenünk kell. A kezdeményezésben, amelyet a szakszervezeti vezetés közösen talált ki, az a rendhagyó, hogy mindezt egy alap formájában tesszük. Itt ugyanis nevesítenünk kell, hogy milyen célból hozzuk létre, és ez az önálló, belső szervezet nem

feltétlenül terjed ki minden szakszervezeti tagra. Vannak ugyanis az általános szakszervezeti jogosultságok, ilyen például a szüléskor vagy temetéskor, vagy bármely szociális okból igénybe vehető segítség, az önszegélyező alap azonban egy plusz-szolgáltatás, amely azokat részesíti juttatásaiban, akik belépnek a rendszerébe és a többlet juttatás esetleges igénybevétele érdekében vállalnak többlet-befizetést is. Az elnökség, illetve a jogdíjbizottság az önszegélyező alapról már rengeteget tárgyalt, s kidolgoztuk a konkrét szabályozását is. A táppénzt kiegészítő és a nyugdíj-kiegészítő segély azonban élesen elválik egymástól, akár csak a feltételrendszerük.

– *A táppénzt kiegészítő segély létrehozására miért volt szükség?*

– Ezt a segítyt az egyszerűsített közteherherviseléstről szóló törvény és szabályozás miatt kellett életre hívnunk. Az ekhóval ugyanis kevesebb közterhet visel a foglalkoztatott és a foglalkoztató, mint amennyit az általános szabályozás szerint kellene, ennek azonban az egyik ára az, hogy a társadalombiztosítási szolgáltatások arányosítottak, és néhány csoportjuk nem vehető igénybe. Tehát ha valaki ekhós, akkor annak minden egészségügyi szolgáltatás, ellátás jár, kivéve a pénzben történő ellátások körét, hiszen ilyen járulékot nem is fizet. Így nem vehető igénybe például a GYES-t, a GYED-et, és csupán a minimálbér után kap táppénzt, mert az EKHO-sok többsége ugyanis ezt választja. Aki viszont az ekho mellett tette le a voksát, az ezekkel a hátrányokkal tisztában van. Így tudja azt is, hogyha nyugdíjba menetre, vagy gyerekvállalásra készül, akkor az azt megelőző időszakban érdemes kilépnie az egyszerűsített közteherherviselés alól, hogy ezekre a szolgáltatásokra is teljes körűen jogosult legyen. Viszont a betegség, és így a táppénzes állományba kerülés nem tervezhető előre. Ezért mi az ekho megszületésétől fogva tudtuk, hogy ezen a területen a megbetegedett kollégáinknak segítenünk kell valahogyan, hiszen a minimálbér után járó táppénz összege nagyon kevés, nem éri el a 40 000 forintot. Kerestük a megoldást, és arra jutottunk, hogy ezt az összeget valahogyan ki kellene pótolni. Így született meg a táppénzt kiegészítő segély. Miatán az első 15 napot a betegállományból a foglalkoztató fizeti, így a segély a táp-

pénzre jogosító betegállomány 16. napjától legfeljebb további 45 napig folyósítható. Ahhoz azonban, hogy egy ilyen alap működjön, különböző kellékekre is szükség van...

– *Komoly terhet róhat a szakszervezetre ennek a rendszernek a működtetése.*

– Az adminisztrációja annyira nem bonyolult, hiszen a szakszervezet egyébként is befizető és kifizető hely, és ezek a befizetések egy csatornán érkeznek, és egyéni számlára kerülnek. Ez a része a működésnek egyelőre nem tűnik annyira nehéznek. Ami azonban nélkülözhetetlen kellék, az a tagság és a befizetés. Ráadásul ennek a rendszernek van egy újdonsága is. Február végén, a Zamárdiban rendezett szakszervezeti, zenekari szövetségi tanácskozáson mi ugyanis megkértük a munkáltatókat, hogy ezt a támogatást fizessék ki ők a dolgozóik helyett. Ezzel teljesen tehermentesítjük a szakszervezeti tagjainkat. Amennyiben a foglalkoztató vállalja ennek a pénznek a befizetését, akkor a tagnak nincs semmi más dolga, mint belépni az alapba.

– *Az önszegélyező alapnak 500 forint a havidíja. Hogyan lehet a munkáltatót rávenni arra, hogy havonta még ennyi pénzt áldozzon a munkavállalójára?*

– A munkáltatók többsége felelősséget vállal az embereiért, közéjük tartoznak a zenekari igazgatók is, hiszen a Zamárdiban jelenlévő vezetők egytől-egyig vállalták muzsikusaikért ennek az összegnek a befizetését. Emellett talán az is megkönnyíti ezt a döntést, hogy az ekho a munkáltató számára is nagyon kedvező, hiszen jóval kevesebb közterhet kell befizetnie, viszont csak akkor alkalmazható, ha maguk a munkavállalók kérik ezt a rendszert. Ezt a választást egy ilyen, biztonságot nyújtó lépéssel is vonzóbbá tehetik a számukra. A táppénzt kiegészítő segély éves díja 6000 forint, ami elenyésző összeg ahhoz képest, amennyi megtakarítást a munkáltatónak az ekho jelent. Ahol pedig valamilyen oknál fogva nincs arra lehetőség, hogy ezt az 500 Ft-ot a munkáltató biztosítsa, ott a szakszervezeti tag befizetheti saját magának is ezt az összeget, tagdíj formájában. Több számítást végeztünk, tanulmányoztuk a statisztikákat a táppénzes napok számáról, s arra jutottunk, hogy 500 fővel már el lehet indítani ezt a segélyezési formát.

– *Ha hat nagy zenekar jelentkezik az alapba, akkor már meg is van a létszám...*

– Nem mindenki ekhós, de a 15 zenekar és a Magyar Állami Operaház tagjából valószínűleg gyorsan összejön ez a létszám. S tényleg bárki maga is csatlakozhat. Az éves befizetést, a 6000 forintot – ha a helyzet úgy hozza – már négy táppénzes nap alatt visszakapja, hiszen a 15 nap után a táppénzt kiegészítő segély naponta 1500 forint. Ha pedig nem lesz beteg, akkor sem veszített sokat, és tesz legalább valamit a saját szociális biztonságáért is. Hiszen lehet, hogy valakinek magas az ekhos jövedelme, de amint beteg, ágyhoz kötött lesz, olyan minimális pénzt kap csupán, amiből még a megélhetését sem tudja biztosítani. Az idei kísérleti év, és mi azt gondoljuk, hogy ez a napi 1500 forint elég kevés ahhoz, hogy ne ösztönözzön indokolatlan táppénzes állományra, a napi étellemezésre azonban elegendő. Az önszegélyező alap ötletét a Zamárdiban jelenlévő, szakszervezeti vezetők is messzemenően támogatva fogadták a javaslatot, hiszen az a szakszervezeti tagok számára rendkívül előnyös. Különösen akkor, ha ezt a pénzt a munkáltató fizeti. A leendő tagnak nincs más dolga, mint néhány papírt kitölteni, s ha beteg lesz, ezt bejelenti a szakszervezet felé, majd elhozza a táppénzes papírját. Ha azt is hozzávesszük, hogy ez az összeg, ellentétben a táppénzzel, teljesen adó- és járulékmentes, akkor úgy vélem, valóban megéri csatlakozni.

– *Azzal sikerült ezt az adó- és járulékmenteséget elérniük, hogy segélyként fizetik?*

– Igen, s ezért kell, hogy az, aki igénybe veszi, szakszervezeti tag legyen. A segítyt pedig olyan célra lehet csak fordítani, ami társadalombiztosítás ellátási rendszeréhez tartozik. Mi persze akkor lennénk a legboldogabbak, ha legalább ezren belépnének, és senki sem lenne soha beteg....

– *Abban az esetben mi történik a befizetett pénzzel?*

– A szakszervezet tulajdonát képezi és gyűlik.

– *Mikor indulhat el a táppénzt kiegészítő segély?*

– Mi úgy tervezzük, hogyha márciusban az alapszabály-tervezetet az elnökség

elfogadja, akkor körülbelül három hónapos előkészítést követően, elvileg már júliustól elindulhat. De ha hamarabb összegyűlik az ötszáz fős tagság, akkor akár korábban is. Ha pedig nem érdeklődnek elegen, akkor a számlák üresek maradnak, és mi szegényebbek leszünk egy illúzióval...

– *Gondolja, hogy ez is előfordulhat?*

– Sajnos elég sok lesújtó tapasztalatot gyűjtöttünk már az emberek öngondoskodásáról. A legtöbben nagyon keveset törődnek magukkal, a saját sorsukkal. Persze, tudom azt is, hogy a napi teendők, az anyagi problémák sokszor háttérbe szorítják azokat a dolgokat, amelyekkel nem kell feltétlenül foglalkozni. Mindenki azt hiszi, hogy minden rossz csak mással történhet meg... De talán ez a táppénzt kiegészítő segély elég kézzelfogható dolog ahhoz, hogy minél többen gondoljanak a saját egészségükre, kockázataikra.

– *S mi történik akkor, ha valakinek súlyosabb, hosszadalmasabb a betegsége?*

– Azt a helyzetet mi ezzel a rendszerrel sajnos, nem tudjuk megoldani. Másfél éven keresztül rengeteg tárgyalást folytattunk a legkülönbözőbb biztosítókkal. Ekkor jöttünk egyébként arra is rá, hogy ezt a táppénzes segélyt nekünk magunknak kell az önszegélyezési alappal megoldanunk. A komolyabb kockázatviselésre azonban nincs lehetőségünk, pedig ezzel is muszáj foglalkozni. A kritikus betegségek, amelyek közé többek között a daganatos, a szív-, és az érrendszeri betegségek, a veseelégtelenség tartozik, mindenképpen hosszabb időre kivonják a munkából azt, aki ilyet szenved el. Ha tegyük fel, egy ekhós muzsikus ilyen betegség sújt, akkor 60 napig kapja a táppénzt kiegészítő segélyt, utána viszont szintén csak minimális összeghez jut hozzá. Ennek megelőzésére érdemes további biztosítást kötni. Több biztosító társaságtól is kaptunk ajánlatot, és amennyiben a szakszervezeti tagság érdeklődést mutat ez iránt, akkor kiválasztjuk közülük a legkedvezőbbet. A szakszervezet ebben az esetben ugyanis csoportos biztosítást köt, amelynek a kedvezményezettjei azok a szakszervezeti tagok lesznek, akik fizetik ennek a havi díjait. S ezen a módon a „napi” ár töredékéért vehetik igénybe ezt a szolgáltatást. Nagyon fontos lenne, ha ezen a területen is elin-

dulna az öngondoskodás... Az állami szerepvállalás ugyanis egyre kisebb. Amit mi tudunk, megteszünk, de ha ezzel a lehetőséggel nem élnek az emberek, az a saját döntési felelősségük. Sajnos, ennek a dolognak a hazánkban nincs meg a kultúrája.

– *Miben működik majd másképp a nyugdíj-kiegészítő segély?*

– Itt nem klasszikusan szociális alapú rendszerrel van szó, hanem inkább egy művészeti szakmai elismerés alapításáról, amely összekapcsolódik egy szociális jellegű ellátással is.

– *Hasonló az operaházi Mesterművész-díjhoz vagy a Nemzet színésze kitüntetéshez?*

– Igen, s hiánypótló szerepet kívánunk vele betölteni. A Művészeti Szakszervezetek Szövetségének az Előadóművészi Jogvédő Irodájával, azaz a zenei jogdíj bizottsággal már 2001 óta próbálkozunk ezzel. Az évek során sok mindentről szó volt, többek között arról, hogy ezt az elismerést a kulturális minisztériummal közösen hozzuk létre, de aztán ez az elképzelés nem valósult meg. Szakszervezetként ugyanis érzékeljük azt, hogy rengeteg kiváló művész súlyos szociális, anyagi és egészségügyi gondokkal küzd. Vannak ugyanis olyan előadók, elsősorban a könnyű műfajban, akiknek sosem volt intézményes háttérük, s vannak zenekari, énekkari művészek, akik hiába nyújtottak kiemelkedő tevékenységet, csak szűk körben váltak ismertté, így még alapfokú elismeréseket sem kaptak. Amikor ezt az elismerést kitaláltuk, éppen azért nem húztunk sem szakmai, sem műfaji korlátot, hogy ebbe a rendszerbe minél több helyről bekerülhessenek a művészek. Valami nevet is akartunk adni, így lett ez „A magyar zene- és táncművészet kiemelkedő előadóművésze”. S ennek a nyugdíj-kiegészítő segélynek a havi összege 100 ezer forint.

– *Erre a járadékra miért csak nyolcan jogosultak?*

– Mert az így szétosztott pénz az előadóművészi jogdíjaknak a közösségi célú felhasználásából származik, s ez az összeg éves szinten körülbelül 10 millió forint, amiből már a működést is finanszírozni kell. Jelenleg tehát nem látjuk reálisnak, hogy ennél nagyobb, hosszú-

távú kötelezettséget vállaljunk, hiszen ez az elismerés élethosszig jár.

– *S miért kötődik ez az önszegélyező alaphoz?*

– Ez csupán jogtechnikai megoldás. A két segély egymástól teljesen függetlenül, önállóan működik, az viszont nem látszott célszerűnek, hogy külön-külön alapokat hozzunk létre. A nyugdíj-kiegészítő segélyen már régóta gondolkodtunk, csak a megvalósítása okozott némi nehézséget, az, hogy mindezt hogyan tudjuk adó- és járulékmentesen kifizetni. Itt ugyanis a jelöléskor nem feltétel a szakszervezeti tagság, ezzel sem kívánjuk a jelöltek számát korlátozni. Ha azonban valaki elnyeri ezt az elismerést, akkor tudatni kell vele azt is, hogyha belép a szakszervezetbe és az önszegélyező alapba, akkor ezt a pénzt adó- és járulékmentesen tudjuk kifizetni a számára. Ha ezt nem vállalja, akkor adózni kell utána. A választás lehetősége ebben az esetben nem nálunk van.

– *S mi történik akkor a nyugdíj-kiegészítő segéllyel, ha a táppénzes segélyre nincs elég jelentkező?*

– Az alapot attól még létrehozuk, csupán a táppénz kiegészítő rész nem kezd el működni. A nyugdíj-kiegészítő segélyt azonban akkor is tudjuk fizetni. A kitüntetettek személyére pedig a szakmai szervezetektől, és a szakszervezeti szervezetektől kérünk javaslatokat. Hosszadalmas munka lesz ennek a nyolc embernek a kiválasztása, hiszen sokféle szempontot, műfaji arányt kell összehangolni, s a jelöltek névsora számos szűrőn megy keresztül, míg végül maga a zenei jogdíj bizottság hozza meg a végső döntést. Remélem, hogy ezt az elismerést már idén is kioszthatjuk. Fontos kritérium egyébként a kiemelkedően magas színvonalú szakmai tevékenység mellett zenészként pályán töltött 25 év, táncosként pedig a 20 esztendő, s az is, hogy a jelölt betöltse a 62. életévét, öregségi nyugdíjat kapjon, és ne rendelkezzen olyan állami elismeréssel, ami nyugdíjkiegészítő járadékot biztosít. Nem lesz tehát egyszerű a díjazottak kiválasztása... Azért is örülök nagyon annak, hogy vége életre tudjuk hívni ezt az elismerést, mert nemcsak jelentős anyagi segítséget jelent a kitüntetetteknek, hanem művészi pálya elismertségéért is teszünk vele valamit.

R. Zs.